

N:o 12.

Ank. till Riksd. Kansli den 27 Jan. 1885, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag dels till Lag angående säkerhet för utbekommande af utflyttningsbidrag och andra ersättningar i anledning af laga skifte, dels ock till Förordning angående tillägg till 136 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga Stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866; Gifven Stockholms slott den 9 Januari 1885.

Med öfverlemnande af de i Statsrådet och Högsta Domstolen i ärendet hållna protokoll, vill Kongl. Maj:t härmed jemlikt 87 § Regeringsformen hafva i nåder föreslagit Riksdagen att i ett sammanhang antaga följande förslag till

1:o. *Lag angående säkerhet för utbekommande af utflyttningsbidrag och andra ersättningar i anledning af laga skifte.*

Härigenom förordnas som följer:

Har vid laga skifte blifvit bestämdt, att bidrag till utflyttning eller ersättning för odling eller vanhäfd å jord eller för ståndskog, plantering eller torfjord skall gäldas af egare till jord, som i skiftet ingått, då ege den, som har sådan fordran, der den ej stått inne längre än ett år efter förfallodagen, att ur jorden, ändå att den kommer i annans hand, njuta betalning med enahanda förmånsrätt, som enligt 17 kap. 6 § Handelsbalken tillkommer enskild ränteegare för afgäld af fast egendom.

Bih. till Riksd. Prot. 1885. 1 Saml. 1 Afd. 9 Häft.

2:o. *Förordning angående tillägg till 136 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866.*

Härigenom förordnas, att 136 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866 skall erhålla ett tillägg af följande lydelse:

Har vid skifte blifvit bestämdt, att ersättning för ståndsog skall af delegare i skiftet gäldas, skall egodelningsrättens ordförande ofördröjligen efter det fastställelse å skiftet meddelats, låta i allmänna tidningarna tre gånger och genom Konungens Befallningshafvande i länskungörelserna en gång införa kungörelse, innehållande uppgift å den ersättning, som skall från hvarje egolott utgå, och de tider, på hvilka den skall betalas. Kostnaden härfor ersättes af skifteslaget och fördelas så, som angående skifteskostnader här ofvan sägs.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Nils von Steyern.

*Utdrag af protokollet öfver Justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott Fre-
dagen den 26 September 1884,*

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern *Themptander*,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre *Hochschild*,
Statsråden: *von Steyern*,
Friherre *von Otter*,
Hammar skjöld,
Richert,
Ryding,
von Krusenstjerna,
Friherre *Tamm*.

5:o.

Departementchefen Statsrådet von Steyern anförde: »Man har allmänt erkänt behovet af ett lagstadgande, hvarigenom staten, som under vissa förhållanden tvingar den enskilde att med sin jord ingå i laga skifte, bereder honom större säkerhet för utbekommande af de ersättningsbelopp, som vid skiftet tilläggas honom för förmåner af ståndskog och bättre odlad jord m. m., hvilka han måste till andra skiftesdelegare afstå, eller för besvär och kostnader, såsom utflyttning m. m., hvilka han i följd af skiftet måste underkasta sig. Riksdagen har sökt afhjelpa detta behof genom en år 1883 antagen författning af innehåll, att om vid laga skifte blifvit bestämdt att bidrag till utflyttning eller ersättning för odling eller vanhäfd å jord eller för ståndskog, plantering eller torvfjord skulle gäldas af egare till jord, som i skiftet ingått, skulle samma jord, i hvars hand den kunde komma, häfta för det bidrag eller den ersättning, och skulle den, som egde sådan fordran, hafva enahanda förmånsrätt till betalning ur jorden, som enligt 17 kap. 6 §

Handelsbalken tillkomme enskild ränteegare för afgäld af fast egendom. Oafsedt de formella brister, med hvilka detta förslag var behäftadt, och som utgjorde tillräckligt skäl för Eders Kongl. Maj:t att å förslaget vägra sanktion, erbjuder detta sätt att lösa frågan en principiell betänklighet, hvars vikt ingalunda kan förnekas, nemligen den, att inteckningshafvares rätt *kan* förnärmas genom inskjutande af den nya förmånsrätten framför redan befintliga inteckningar i fastigheten. Visserligen invändes, att fastigheten vinner en tillökning i värde, som motsvarar den med förmånsrätt utgående ersättningen, och att denna tillökning kommer inteckningshafvaren till godo. Men det torde lätteligen inses, att särskildt med afseende på ståndskog, för hvilken ersättning i penningar utgår, inteckningshafvarne sakna all säkerhet därför, att icke den ökade skogstillgången genast af egaren afverkas, och de därför inflytande medlen af honom utgifvas till infriande af andra förbindelser än sådana, som ega förmånsrätt i jorden. För min del skulle jag ock gerna sett om någon annan utväg stått till buds att bereda jordegaren den önskade säkerheten; men jag betviflar möjligheten att finna en sådan utväg. Man har föreslagit att låta honom inteckna sin fordran i fastigheten med rätt att, om inteckning sökes inom viss tid efter skiftets fastställande, åtnjuta förmånsrätt framför inteckningar, som efter fastställelsen beviljats. Men en sådan säkerhet är utan värde i det fall, att fastigheten redan före skiftet är fullt intecknad, eller att egaren, just för att betaga sin fordringsegare all säkerhet, låter under skiftets fortgång till fullo inteckna fastigheten. Man torde derfore, om man vill sjelfva saken, ej kunna undgå den af Riksdagen föreslagna förmånsrätten. Den bör dock göras så litet betungande som möjligt för inteckningshafvarne. Detta kan ske derigenom att pant- och förmånsrätten får en mera öfvergående natur, så att den upphör, om ej fordran utsookes inom ett år från förfallodagen. Man kan ock, såsom det skett i fråga om odlingslånen, låta kungöra pant- och förmånsrättens uppkomst i allmänna tidningarne, till inteckningshafvarnes kännedom, på det de måtte komma i tillfälle att egna sin uppmärksamhet åt egendomens vård och uppsäga sina inteckningar, om anledning dertill förekommer.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t täcktes för det ändamål 87 § Regeringsformen omförmäler inhemta Högsta Domstolens yttrande öfver följande förslag till

1:o. Lag angående säkerhet för utbekommande af utflyttningsbidrag och andra ersättningar i anledning af laga skifte.

Häriigenom förordnas som följer:

Har vid laga skifte blifvit bestämdt, att bidrag till utflyttning eller ersättning för odling eller vanhäfd å jord eller för ståndskog, plantering eller torfjord skall gäldas af egare till jord, som i skiftet ingått, då ege den,

som har sådan fordran, der den ej stått inne längre än ett år efter förfalldagen, att ur jorden, ändå att den kommer i annans hand, njuta betalning med enahanda förmånsrätt, som enligt 17 kap. 6 § Handelsbalken tillkommer enskild ränteegare för afgäld af fast egendom.

2:o. Förordning angående tillägg till 136 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga Stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866.

Häri genom förordnas, att 136 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga Stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866 skall erhålla ett tillägg af följande lydelse:

Har vid skifte blifvit bestämdt, att ersättning för ståndskog skall af delegare i skiftet gäldas, skall egodelningsrättens ordförande ofördröjligen efter det fastställelse å skiftet meddelats låta i allmänna tidningarna tre gånger och genom Konungens Befallningshafvande i länskungörelserna en gång införa kungörelse, innehållande uppgift å den ersättning, som skall från hvarje egolott utgå, och de tider, på hvilka den skall betalas. Kostnaden härför ersättes af skifteslaget och fördelas så, som angående skiftes-kostnader här ofvan sägs.»

Hvad Departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af Statsrådets öfriga ledamöter, i nåder bifalla.

Ex protocollo

C. P. Hagbergh.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts
Högsta Domstol Måndagen den 27 Oktober 1884.*

Närvarande:

Justitieråden: *Naumann,*
Rabe,
Huss,
Östergren,
Glimstedt,
Ahlgren,
Åbergsson.

Sedan, jemlikt Högsta Domstolens beslut den 15 och 16 innevarande månad, handlingarne i de till Högsta Domstolens utlåtande öfverlemnade, i protokollen för nyssnämnda dagar omförmälda ärenden cirkulerat emellan Högsta Domstolens ledamöter; så företogs nu till slutlig behandling:

2:o.

Förslag till

1:o) lag angående säkerhet för utbekommande af utflyttningsbidrag och andra ersättningar i anledning af laga skifte; samt

2:o) förordning angående tillägg till 136 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866;

hvilka förslag äro bifogade detta protokoll.

Justitierådet *Åbergsson* fann förstnämnda förslag icke föranleda annan anmärkning än att, då detsamma afsåg att bereda säkerhet för utbekommande af ifrågavarande bidrag och ersättningar, utan att deri frågan om

den personliga betalningsskyldigheten berördes, Justitierådet hemställde huruvida förslaget, till förekommande af misstyding i sagda afseende, kunde erhålla följande lydelse:

Har vid laga skifte blifvit bestämdt, att bidrag till utflyttning eller ersättning för odling eller vanhäfd å jord eller för ståndsog, plantering eller torfjord skall gäldas af egare till jord, som i skiftet ingått, då häfte samma jord, i hvars hand den komma må, för den gäld, der den ej stått inne längre än ett år efter förfallodagen; och njute den, som eger sådan fordran, der den ej stått längre inne än ofvan sägs, enahanda förmånsrätt till betalning ur jorden, som enligt 17 kap. 6 § Handelsbalken tillkommer enskild ränteegare för afgäld af fast egendom.

Justitierådet *Ahlgren* lemnade förslagen utan anmärkning.

Justitieråden *Huss*, *Östergren* och *Glimstedt* förenade sig om följande yttrande: Då, så vidt rubriken till förstnämnda förslag utmärker, här icke åsyftas någon reglering i fråga om den personliga ansvarigheten för de ersättningar, som i förslaget afses, torde den rätt, som här skall beredas ersättningstagaren och bestämmas såsom rätt att ur jorden njuta betalning, lämpligare böra betecknas såsom rätt att i jorden njuta säkerhet.

Justitierådet *Glimstedt* tillade vidare: I öfrigt får jag fästa uppmärksamhet derå, huruvida icke tiden för beståndet af denna rätt borde begränsas bestämdare än som i förslaget skett, så att i stället för tiden af ett år från en förfallodag, som kan efter godtycke bestämmas och i de fall, der ersättningen skall utgå annorledes än genom afbrukning å skog eller torfmosse, utsättas hur långt som helst efter skiftet, en viss rymligare tid, räknad från skiftets fastställelse, blefve stadgad. Hvarjemte Justitierådet *Glimstedt* i afseende på förslaget *angående tillägg till 136 § skiftesstadgan* yttrade:

Härvid har jag ej annat att erinra, än att det synes temligen tvifvelaktigt, huruvida det föreslagna kungörandet må kunna komma att i verkligheten utgöra något korrektiv mot den befarade vådan af den rätt, som i förslaget till lag angående säkerhet för utbekommande af utflyttningsbidrag och andra ersättningar i anledning af laga skifte, afses att bereda ersättningstagare.

Justitierådet *Rabe* lemnade förslagen utan anmärkning.

Justitierådet *Naumann* instämde med Justitierådet *Åbergsson*.

Ex protocollo

Th. Wilh. Malm.

*Utdrag af protokollet öfver Justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott
Fredagen den 9 Januari 1885,*

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern *Themptander*,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre *Hochschild*,
Statsråden: *Lovén*,
von Steyern,
Hammarskjöld,
Richert,
Ryding,
von Krusenstjerna,
Friherre *Tamm*,
Justitieråden: *Rabe*,
von Segebaden.

Statsrådet Friherre von Otter anmälde vara af sjukdom hindrad att komma tillstädes.

Chefen för Justitiedepartementet Statsrådet von Steyern anmälde i underdånighet:

5:o.

Högsta Domstolens yttrande öfver de inom Justitiedepartementet utarbetade förslag till

1:o) Lag angående säkerhet för utbekommande af utflyttningsbidrag och andra ersättningar i anledning af laga skifte.

2:o) Förordning angående tillägg till 136 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866.

Departementschefen anförde:

»Det är visserligen riktigt, såsom åtskilliga af Högsta Domstolens ledamöter anmärka, att frågan om den personliga betalningsskyldigheten ej i förstnämnda förslag beröres eller behöfver beröras, men då det af två ledamöter utan anmärkning lemnade förslaget synes i detta hänseende fullt tydligt och öfverensstämmande med det språkbruk, som lagen i motsvarande fall (t. ex. 17 kap. Handelsbalken) begagnar, har jag ansett de ifrågasatta redaktionsförändringarne ej vara af behof påkallade. Jag hemställer alltså att förslaget måtte i oförändradt skick framläggas till Riksdagens antagande jemlikt 87 § Regeringsformen.»

Hyad Departementschefen sålunda hemställt tacktes Hans Maj:t Konungen på tillstyrkan af Statsrådets öfriga ledamöter i nåder bifalla; och skulle propositionen till Riksdagen aflåtas af innehåll Bil. litt. E. vid detta protokoll utvisar.

Ex. protocollo

C. P. Hagbergh.